

lichsten Inseln der Gruppe, deren Zahl ca. $\frac{1}{2}$ der untersuchten ist, können als gleich vogelreich betrachtet werden.

Die Signilskären wurden vor vier Jahren als Schutzgebiet erklärt. Damals betrug die Zahl der nistenden Eiderenten etwa 200—300, jetzt sind es über 1000! Mit den Ejderenten sind auch deren schlimmste Feinde, die grossen Möwen in der Anzahl gewachsen.

Till kännedomen om fjällvråkens (*Buteo l. lagopus* Bränn.) flyttningsvägar.

J. SNELLMAN.

Två fynd av ringmärkt svensk fjällvråk vid Uleåborg och två nere vid Moskva låta det synas sannolikt, att av fjällvråkarna i norra Skandinavien en förhållandevis avsevärd mängd taga en sydöstlig väg mot det inre av Ryssland, när förskingringens tid är inne.

Iakttagelserna rörande denna vackra ödemarksfågels något oregelbundna flyttningsvanor bekräfta även detta antagande. Genom en kombination av lyckliga tillfälligheter har det på senare år varit mig möjligt, att från vitt skilda håll, från de avlägsna gränsmarkerna mot Ryssland i öster och skärgårdsområdet vid den svenska gränsen långt nere i sydväst, erhålla belägg härför, genom några serier av mer eller mindre samstämmiga iakttagelser under vår- och höststräcket. För nyare observationer om artens flyttning redogöres något utförligare i det följande; de äldre, som belysa stråkets huvudriktning borta i öster, beröras däremot endast flyktigt i ett inledande avsnitt.

Observationer vid Kolivaara, Karelen, 1915—16.
— Över de små skogklädda karelska bergen, de för sin naturskönhet vitt berömda Koli-höjderna vid Pielisjärvi sjö, ses ett antal bortdragande fjällvråkar i början av september 1915.

Så synnerligen många äro vråkarna ej dessa första dagar, men den påfallande regelbundenhet som utmärker uppträdandet och som man ej kan undgå att lägga märke till, berättigar till antagandet, att fåglarna här äro stadda på flyttningsfärd. En och annan av de långväga resenärerna dyker upp långt i NW — alltid i NW! —, stryker fram längs de mäktiga bergsryggarna, på måttlig höjd över

de högsta topparna, ryttlar kanske ett ögonblick och fortsätter så färden rakt i sydöstlig riktning. När denna vråk passerat över, och punkten vid horisonten i SO försvinner ur synfältet, inträffar det ej så sällan, att den nästföljande — mera sällan ses 2 eller 3 samtidigt — redan är på väg, i sakta mak från motsatta sidan.

Mot slutet av månaden och i oktober kommer även kungsörnen någon gång seglande över skogen. När hösten strött sitt guld över den vida ödemarken och den stilla tillvaron där, ses sålunda en dag två vackra ungfåglar av årets kull göra fjällvråkarna sällskap. Storlommarna och även gässen sträcka rakt mot söder, endast dessa stora rovfåglar hålla kosan alltid och oförändrat mot synranden borta i SO.

I april och maj följande vår försiggår återresan. Med stigande intresse fastställes, att färden upp till fjällen undantagslöst går i nordvästlig riktning; ingen synes vilja taga av från den utstakade vägen. En gång gör pilgrimsfalken, som bor i bergväggen mot NO, ett våldsamt utfall mot en fjällvråk, som stryker parallellt med ytterkanten av höjdsträckningen mot NW för nära falkens råmärken. Men detta är undantag; i regel draga vråkarna högre över skogen ovanför stupet, och få där också vara i fred. — Så fortgår det med längre eller kortare avbrott till slutet av maj. Då antecknas den sista.

Men även detta år komma de igen mot hösten (i börj. av sept. 1916), allesamman från NW. En upprepning av företeelserna under föregående år konstateras, en märklig överensstämmelse. Individantalet är visserligen rätt växlande, som alltid, men riktningen är det ingen tvekan om. Särskilt många äro de en solkar oktoberdag, kort efter de första starka snöfallen. Längs bergskammarna glida de i ljuset från solen och snön, linjesköna, sällsamma skepnader i svart, vitt, brunt och ett verkniingsfullt och vackert halmgult, mot den högblå skyn — en underbar syn — och segla långsamt bort på böjda vingar mot SO.

Observationer på Signilskär, Åland, 1927, 1930 och 1931. — En mera detaljerad sammanställning av de senaste inom observationsområdet Signilskär¹ samlade anteckningarna skall måhända kunna ge en klarare inblick i förhållandena under flytt-

¹ En karta över ögruppen finnes å s. 101.

ningen över denna ögrupp och havet där utanför. För fullständighetens skull meddelas på samma gång några uppgifter om väder och vind, temperatur m. m. vid de skilda observationstillfällena. I korthet skall även något om de rön som gjorts på fasta Åland finna omnämmande.

1927, vårobservationer:

9. III. 27. (Barom. 753 — Temp. + 2° — Vind SO₂ — Mulet).
kl. 13.00 1 ex. ryttlar över Glasskären.
16. III. 27. (Barom. 770 — Temp. + 6° Vind — W₃ — Klart).
kl. 15.00 1 ex. sysselsatt med sorkjakt på Hamnskär.
7. IV. 27. (Barom. 754 — Temp. + 2° — Vind S₃ — Regn¹⁾).
kl. 8.30 1 ex. över Hamnskär. Vid avfärden ställes kosan rätt utöver havet i W, mot Singö eller Fogdö på svenska sidan (25 m. höjd).
kl. 11.30 1 ex. från ONO mot Rönnskär i WSW.
15.15 5 „ över Signilskär. Tre flyga på låg höjd bort mot Eckerö, en till Glasskären i SO och den sista mot SW.
kl. 19.45 1 ex. från Degerskären till kapellruinerna på Signilskär.
8. IV. 27. (Barom. 754 — Temp. + 2° — Vind SO₃ — Mulet).
kl. 10.30 1 ex. över Degerskären och Hamnskär mot NO (5—10 m).
13.30 1 „ ryttlar över Heligman.
„ 1 „ uppsöker kamraten; kråvan fylld med åkersork. (*Microtus agrestis*, fjällvråkens huvudföda, saknas på huvudön, rätt vanlig, ställvis talrik på kobbarna).
kl. 16.15 1 ex. i den ensamma tallen vid Storkärret på Signilskär.
10. IV. 27. (Barom. 761 — Temp. + 5° — Vind W₂ — Mulet).
kl. 15.00 1 ex. kretsar över Signilskär och försvinner i öster.
12. IV. 27. (Barom. 756 — Temp. + 5° — Vind SSW₃ — Regn).
kl. 14.00 1 ex. ryttlar över Signilskär. Något senare iakttages denna fjällvråk, en black ♀, i sällskap med kråkorna vid ett sälkadaver bakkom hamnskjulen. Härifrån ställes färden över till Sverige.
15. IV. 27. (Barom. 744 — Temp. + 2° — Vind WNW₄).
kl. 6.45 1 ex. från Hamnskär mot W (5—15 m).
16. IV. 27. Barom. 748 — Temp. + 4° — Vind WNW₄ — Nästan klart).
kl. 7.00 1 ex. från Hamnskär mot W (2—5 m).

Kulminationspunkten nås d. 17. IV. med 28 inregistrerade vråkar under en enda dag. Alla flyga över till Sverige. Sträcket börjar 8.15 f. m. (möjl. tidigare; se föreg.) och fortgår till 1.30 e. m. De två första, som antecknas, flyga lågt över marken norr och söder om kapellruinerna mot Fogdö eller Singö. Andra följa. Flertalet lågt; högre över havet, efter kl. 12 på en svindlande

¹⁾ Upphör 9.30 f. m.

höjd. Signilskär är tydligen under några timmar flyttningens brännpunkt. Tre fjällvråkar (de sista?) försvinna i oändligheten kl. $\frac{1}{2}$ 2. Som små punkter glida de däruppe i W riktning och äro snart utom räckhåll för kikaren. Huru många som undgått uppmärksamhet, kan naturligtvis ej avgöras.

Något annat av större intresse har ej kunnat antecknas: en snösparv mot NW¹ kl. 9, en ormvråk mot W kl. 10, en råka mot öster kl. 1 (7 fjällvråkar samtidigt i motsatt riktning!), en och annan fink, lärka, storspov m. fl. Livligast är det under de tidigaste morgontimmarna och på e. m.

17. IV. 27. (Barom. 761 — Temp. + 3 + 4° — Vind NNW₅ — Klart).

kl. 8.15 2 ex. i sällskap mot W (1—3 m).

„ 1 „ över Hamnskär och Degerskären (2—5 m) mot W.

8.45 1 „ lågt över gårdarna (30 m) mot W.

10.00 1 „ längs Signilskärs norra strand i W riktning (15 m).

11.00 1 „ lågt över marken mot havet i W (1—2 m, därute 25—30).

11.30 1 „ något högre men åt samma håll (40 m).

11.45 1 „ slog till i en av alarna vid Storkärret. Efter en kort minut mot W.

kl. 12.00 4 ex. dyka upp över bergkanten i öster, stiga och sträcka ut mot havet i W (60—70 m.). Riktningen W—WNW.

kl. 12.15 1 ex. i cirklar över Hamnskär i SO; via Signilskär mot W (80 m).

kl. 12.45 1 ex. från Hamnskär mot havet och Singö i W (100 m).

„ 1 „ över Hamnskär—Norra Degerskär mot Singö i W (100 m).

13.00 7 „ i sällskap i SO. Kretsande stiga de högre och segla bort mot Singö i W (150—200 m).

kl. 13.00 1 ex. från öster. Kretsar över Hamnskär, stiger och försvinner.

13.15 2 „ i SO. Stiga och segla ut mot havet i W (4—500 m).

kl. 13.30 1 + 2 ex. i spiraflykt över Hamnskär. Så mot havet och kusten i W. (200 m).

[18. IV. 27. (Barom. 755 — Temp. + 8° — Vind W₄ — Klart). Ingen fjällvråk iakttagas. Följ. dag starkare vind (NW₇).]

22. IV. 27. (Barom. 759 — Temp. + 2° — Vind NNW₃ — Klart).

kl. 15.00 1 ex. över havet i SW. Riktning SW—NO (25 m). Sannolikt från södra Wäddö.

¹ I likhet med *Buteo lagopus* flyttar svenska snösparvar (*Plectrophenax nivalis*) över här i mars — maj. Redan på förvåren draga flockar genom Lemland mot Finbo och genom Lemlands skärgård mot västra Åland. En god del av dessa senare fortsätta över ögruppen (vanligen: Hamnskär—Signilskär—Heligman, mot Singö nordöstra skärgård, Understen eller Märket. (*Calcarius lapponicus* — ett fåtal — följer den vanliga fågelströmmen mot NO).

24. IV. 27. (Barom. 742 — Temp. + 2 + 4 $\frac{1}{2}$ ° — Vind N₄ — Mulet).
 kl. 8.15 1 ex. på 10—15 meters höjd genom byn mot W (Hamnskär—Signilskär—Östhammar). Riktning W t. N.
 kl. 10.00 1 ex. över Hamnskär, Signilskär och Rönnskär, flyger rakt mot W (30 m).
 kl. 10.00 1 ex. tätt efter.
 11.30 1 „ från öster till träden vid Storkärret. Oroas av kråkor och fortsätter mot Singö.
 kl. 15.00 1 ex. över Signilskär och Kapellskär mot W.
 2 „ över Hamnskär—Signilskär—N. Degerskär (80 m).
 kl. 15.30 1 ex. över Signilskär och Rönnskär mot Grisslehamn. Riktning WSW! (30 m).
 kl. 15.30 1 ex. håller stilla över Storkärret en kort minut, härifrån mot Singö i W (30 m).
25. IV. 27. (Barom. 746 — Temp. + 2 $\frac{1}{2}$ + 6° — Vind N₁ — Mulet, snöflingor).
 kl. 9.00 1 ex. i sakta mak mot W (Singö). Stiger och seglar bort.
 kl. 12 o. 16 2 + 1 ex. mot W (Singö).
4. V. 27. (Barom. 777 — Temp. + 5° — Vind S₄ — Klart).
 kl. 9.00 1 ex. lågt över Signilskär mot ONO (jfr. 22. IV).
5. V. 27. (Barom. 767 — Temp. + 5 + 7° — Vind SO₂ — Mulet).
 kl. 10.00 1 ex. från NO mot SW (30 m).
 13.00 1 „ på e. m. i västlig riktning.
6. V. 27. Vind N₆ — Mulet).
 kl. 9.00 1 ex. (enl. uppgift) över Signilskär mot W.
7. V. 27. (Barom. 777 — Temp. + 4 + 6° — Vind₀ — Nästan klart).
 kl. 10.00 1 ex. över Tollingarna och Degerskären mot Singö i W.
9. V. 27. (Barom. 763 — Temp. + 6 + 9° — Vind NNW₄ — Klart).
 kl. 7.00 1 ex. från havet i SW. Sänker sig och slår ned på Signilskär. Ses här ännu kl. $\frac{1}{2}$ 9; (jfr. 4. V).
11. V. 27. (Barom. 763 — Temp. + 4° — Vind N₅ — Nästan klart).
 kl. 13.30 1 ex. över Hamnskär och N. Degerskär mot W (12 m).
15. V. 27. (Barom. 760 — Temp. + 3 + 8° — Vind NO₂ — Regn på morg.).
 kl. 10.00 1 ex. på flyttning mot W (15 m).
 kl. 10.15 1 „ kretsar lågt över Österkärret.
 kl. 11.00 1 „ i cirklar över Signilskär. Så mot den smala randen i W (norra Wäddö, Fogdö och Singö). (100 m).
20. V. 27. (Barom. 762 — Temp. + 8° — Stiltje — Regn på morg., tjocka på kvällen).
 kl. 16.30 1 ex. seglar över N. Degerskär mot Singö (40 m).

(Forts).